

UWAGI WSTĘPNE

Prezentowana praca zbiorowa stanowi kontynuację cyklu poświęconego aktualnej socjologicznej problematyce oświaty i wychowania rozpoczętego wcześniejszymi podobnymi publikacjami¹. Przedstawiamy w niej wyniki niektórych badań prowadzonych przez zespół osób, który zajmuje się od kilku lat m. in. zagadnieniami wychowania, młodzieży uczącej się, młodych pracowników i ich społeczno-zawodową aktywnością. Autorzy wychodzą często poza problematykę ściśle empiryczną, podejmując również zagadnienia teoretyczne i ogólniejszą tematykę metodologiczną.

Dwa artykuły poświęcono społeczno-zawodowej grupie nauczycieli-wychowawców. Pierwszy z nich przedstawia i omawia niektóre zmiany zachodzące w tej zbiorowości pod wpływem szerszych procesów społecznych oraz zmian zachodzących w samym szkolnictwie. Główna uwaga autora skierowana jest na kategorię nauczycieli najmłodszych stażem, będących nośnikiem cech decydujących stopniowo o przemianach występujących w tym środowisku zawodowym. W artykule, nawiązując do procesu zmian struktury społecznej kraju, podkreślono znaczenie tej kategorii społeczno-zawodowej zarówno ze względu na jej stosunkowo dużą liczebność, jak i z uwagi na rolę nauczycielstwa w procesie przekształcania społeczno-zawodowej struktury społeczeństwa.

Drugi z artykułów zawiera próbę wskazania i omówienia czynników warunkujących podejmowanie pracy nauczycielskiej przez kobiety. Autorka rozpatruje je nawiązując do szerszego procesu aktywi-

¹ J. W o s k o w s k i, Społeczeństwo - szkoła - nauczyciel, "Zeszyty Naukowe UE" 1979, S. III, nr 36; Socjologiczne zagadnienia kształcenia, red. J. W o s k o w s k i, "Zeszyty Naukowe UE" 1979, S. III, nr 35.

zacji zawodowej kobiet. Podjęta tu próba pozwala szerzej spojrzeć na aktualne zagadnienia feminizacji zawodu nauczycielskiego.

W kolejnym artykule autorzy podejmują zagadnienie społecznie ważne i interesujące badawczo. Próba określenia poziomu wiedzy maturzystów o wychowaniu wewnątrzrodzinnym i przewidywanych możliwościach przyszłego ich oddziaływania wychowawczego na własne potomstwo oparta jest na materiałach empirycznych zebranych w badaniach nad kulturą pedagogiczną młodzieży. Zwracając uwagę na znaczenie tego kierunku badań, autorzy przedstawiają również związane z nim zagadnienia teoretyczne i metodologiczne oraz wskazują tematykę zasługującą na dalsze zainteresowanie badaczy.

Czwarty artykuł przedstawia wyniki badań nad zjawiskiem odpadu i odsiewu na jednym z kierunków uniwersyteckich studiów ekonomicznych. Autorka zwraca uwagę zarówno na rozmiary zjawiska, jak i jego uwarunkowania. Zamierza też w następnej fazie badań ustalić m. in. straty, jakie powstają na skutek niekończenia rozpoczętych studiów, oraz dalsze losy życiowe i zawodowe omawianej zbiorowości.

System wychowania, w podstawowej obecnie jednostce administracyjnej - gminie, i jego funkcjonowanie omawia autorka kolejnego artykułu. Przedstawia w nim teoretyczną i badawczą problematykę tego systemu. Publikacja stanowi jedną z nielicznych w naszej literaturze prób ujęcia zagadnienia w kontekście zainteresowań socjologii wychowania i systemowej analizy wychowawczego środowiska lokalnej społeczności.

Teoretyczną problematykę wychowania podejmuje autor przedostatniego artykułu, koncentrując swą uwagę na wychowawczym ideale socjalizmu. W artykule tym przedstawiono pożądane cechy osobowości zgodne z tym ideałem oraz omówiono warunki jego urzeczywistnienia. Ta marksistowska próba analizy podstawowych czynników świadomego instytucjonalnego kształtowania osobowości członków społeczeństwa oraz czynników mających charakter niekontrolowany, w skutkach swych często kolidujących ze świadomą działalnością wychowawczą, zakończona wnioskami dotyczącymi warunków umożliwiających rzeczywistą realizację celów socjalistycznego wychowania, nie jest pozbawiona elementów dyskusyjnych. Artykuł uczula na niektóre aspekty wychowania nie dość uwzględniane w praktyce pedagogicznej. Koresponduje on stosunkowo ściśle z problematyką wychowania

podjętą w poprzednim zeszycie poświęconym relacji: społeczeństwo - nauczyciel - wychowanie.

Propozycje zawiera również następny artykuł będący próbą przedstawienia klasyfikacji zinstytucjonalizowanej aktywności społecznej młodych robotników. Jest to publikacja inspirująca teoretycznie i badawczo, także nie pozbawiona akcentów dyskusyjnych. Podjęty w niej kierunek refleksji zasługuje na szczególną uwagę w okresie licznych badań nad zróżnicowanymi formami działalności społecznej, prowadzi do porządkowania i ujednoczenia sposobu podejścia badawczego, a także do większej jednoznaczności i ścisłości terminologicznej. Zagadnienia prezentowane przez autorkę pojawiły się w toku badań nad młodzieżą, gdzie stały się szczególnie aktualne, znaczenie ich ma jednak ogólniejszy charakter.

Prezentowana publikacja stanowiąc ilustrację niektórych aktualnych zainteresowań badawczych zespołu socjologii wychowania poświęcona jest głównie, podobnie jak poprzednia praca zbiorowa, socjologicznej problematyce oświaty, wychowania i młodzieży m. Łodzi i regionu łódzkiego.

Jan Woskowski